

יוצא לאור לפרשת פינחס ה'תשע"ז
(מספר 8)

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן
מליובאוויטש

בעניני גאולה ומשיח

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות חמשים ושתיים לבריאה
ה' תהא שנת נפלאות בכל
שנת הצדי"ק לכ"ק אדמו"ר שליט"א

חיות פנימית – מדבר הוא אודות זה מתוך חיות גם עם אחרים, ומפרסם את ההוראה ד"עשה כאן ארץ ישראל" אצל בני ביתו, אצל הקרובים אליו, ועאכו"כ אצל תלמידיו, עד שמדבר אודות זה עם כל מי שיכול להגיע אליו, וכיון שזה בא מפנימיותו, מדבר הוא דברים היוצאים מן הלב שנכנסים אל הלב' ופועלים פעולתם, ועאכו"כ עי"ז שמראה דוגמא חי' מעבודת עצמו. עד שפועל שגם השומעים נעשים מדברים – "הגורל הי' מדבר".

לעילוי נשמת
הבחור החשוב
אהוב ונחמד לכל
יקר נפש וטוב לבב
רוח הבריות נוחה הימנו
פנחס אלימלך הלוי ע"ה
בן יבלחט"א
הר"ר שלמה אשר הלוי שליט"א
גאלדנער
נקטף בדמי ימיו
בהיותו בן אחד ועשרים שנה
בערב שבת קודש
כ"ה תמוז ה'תשס"ב
*
נדפס ע"י הוריו שליט"א

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:
<http://www.torah4blind.org>
To DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

פ' פינחס

קרובים אליו, ועאכו"כ באַ זיינע תלמידים, ביז אַז ער רעדט וועגן דעם מיט די אַלע צו וועמען ער קען דערגרייכן, און וויבאַלד אַז דאָס קומט פון זיין פנימיות, רעדט ער דברים היוצאים מן הלב וואָס נכנסים אל הלב ופועלים פעולתם, ועאכו"כ דורך דעם וואָס ער באַווייזט אַ דוגמא ח' פון זיין אייגענע עבודה. ביו אַז ער מאַכט אַז אויך די שומעים ווערן מדברים – „הגורל הי' מדבר”.

(משיחות ש"פ פינחס, מבה"ח מנחם-אב, כ"ד תמוז תנש"א)

6) ספר הישר לר"ת סי"ג. הובא בשל"ה סט, א.

לפי כל סימני הגאולה נמצאים אנו כבר ממש בסמיכות להגאולה, וכפי שהודיע, פירסם והכריז כ"ק מו"ח אדמו"ר, שכבר סיימו הכל, כולל גם "לצחצח את הכפתורים"¹, וסיימו גם את ה"עמדו הכן כולכם"², זאת אומרת שכבר "הכל מוכן לסעודה", וכבר מוכנים לגשת לשולחן, ולאכול את סעודת לויתן ושור הבר, כיון ש"הנה זה (משיח) בא"⁴, תיכף ומיד ממש!

ובאותיות פשוטות: בעמדנו קרוב ממש לפני הגאולה – צריך כאו"א מישראל להתרגל לגאולה ולהציב את עצמו במצב ורגש של גאולה, ע"י הפיכת יומו הפרטי ל"יום גאולה (פרטית)", והפיכת מקומו הפרטי – ל"ארץ ישראל", עי"ז שעושה את העבודה שלו ברגע זה ובמקום זה בתכלית השלימות, במחשבה דיבור ומעשה.

וכתוצאה משלימות עבודתו הפרטית (במחשבה דיבור ומעשה) – ה"ז צריך להתבטא גם בדיבורו, ע"ד "הגורל הי' מדבר", שכיון שהוא חדור בפנימיות בהוראה והעבודה ד"עשה כאן ארץ ישראל"⁵, מתוך

א. פינחס - זה אליהו, מבשר הגאולה 3
"פינחס" מלא כמו "תולדות פרץ" מלא; שייכותו לגאולה העתידה; פינחס - זה אליהו

ב. "עשה כאן ארץ ישראל" בערב הגאולה 5
תוכן העבודה "לעשות כאן ארץ ישראל", והלימוד מענין חלוקת הארץ ע"פ הגורל, מחשבה דיבור ומעשה בחלוקת הארץ, וכן בכיבוש העולם לעשותו דירה לו ית'

בין המצרים - פינחס

ג. העבודה בשמחה בבין המצרים

מצד ענינם הפנימי שיתגלה לעת"ל 19

להוסיף בשמחה (באופן המותר) ב"בין המצרים", כי הירידה היא צורך עליו, ולא רק צורך עליו, אלא תיכף בהתחלת הירידה - ניכרת העלי', כמודגש בקביעות שנה זו: 1) התחלת בין המצרים הוא ביום ג' שהוכפל בו כי טוב, בשנת השמיטה, 2) פ' השבוע - פינחס, שענינו רק העלי' הבאה לאחרי הירידה (בס"פ בלק), 3) סיום הפרשה - "שמיני עצרת תהי' לכם"; ההוראה בפועל - בהצלת תינוקות שנשבו בין העכו"ם, ותינוקות כפשוטן - בנוגע לחינוך שלהם בזמן הקיץ

הוספה / בשורת הגאולה

ד. משיחות ש"פ פינחס, כ"ד תמוז מבה"ח מנחם-אב ה'תנש"א 30

כבר סיימו הכל, כולל גם "צחצוח הכפתורים", וסיימו גם ה"עמדו הכן כולכם", "הכל מוכן לסעודה", מען האלט שוין ממש בא דער גאולה, "הנה זה (משיח) בא" תיכף ומיד ממש; כאו"א צריך להרגיל את עצמו להגאולה ולהעמיד עצמו במצב ורגש של גאולה, ע"י העבודה של "מאך דא ארץ ישראל" - שלימות העבודה במחשבה דיבור ומעשה

Reprinted with permission of:
"Vaad L'Hafotzas Sichos"

by:
Moshiach Awareness Center,
a Project of:
Enlightenment For The Blind, Inc.
602 North Orange Drive.
Los Angeles, CA 90036

Tel.: (323) 934-7095
Fax: (323) 934-7092

http://www.torah4blind.org
e-mail: yys@torah4blind.org

Rabbi Yosef Y. Shagalov,
Executive Director

Printed in the U.S.A.

פינחס

פינחס – זה אליהו, מבשר הגאולה

א. לגבי התיבה פנחס ישנם חילוקי דיעות כיצד לכתבה, חסר או מלא. הענין של מלא הוא על דרך מ"ש: אלה תולדות פרץ, תולדות מלא, שיש לזה שייכות למשיח, כיון שאז יהי באופן כפי שעולם על מילואו נברא.¹ השייכות של פנחס לגאולה העתידה היא:

ב. וזאת יש לדעת, שהרבי כ"ק מו"ח אדמו"ר תובע מכל אחד את הענין של אהבת ישראל, לקרב כ"א מישראל, אפילו הפשוטים ביותר. כיון שלבד זאת שגם הפשוטים יקרים אצל הקב"ה, כבן לאביו, הנה לבד זאת יש המעלה העצמית של פשיטות.

ובנוגע לתלמידים שנוסעים בשליחות המרכז לעניני חינוך – עליהם לדעת, שהתנועה של קנא קנאתי צריכה להיות בנוגע לעצמו, אבל בנוגע לזולת צריך לנהוג באהבת ישראל, ועי"ז נזכה להנה אנכי שולח לכם את אלי' הנביא שיבשר את הגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

ג. ...פנחס – זה אלי', שיבוא לבשר את הגאולה העתידה בקרוב ממש. השייכות של אלי' הנביא לבשרת הגאולה מובנת גם על פי מה

על פנחס נאמר, שהוא קינא קנאת ה' במעשה זימרי. גם לאחר מכן – שהרי פנחס זה אלי' – נאמר לגבי אליהו², קנא קנאתי להוי' אלקי צבאות. לכן אמר הקב"ה, הנני נתן לו את בריתי שלום, שהוא יהי בברית המילה של כ"א מישראל, ואשה כמאן דמהילא דמיא³, ויראה שעם ישראל אינם כלל כפי שחשב.

כלומר, שמהקנא קנאתי להוי' נוצרה אצלו לבסוף תנועה של אהבת ישראל, שהוא מתבונן במעלותיהם של ישראל, ולכן הוא גם יבשר את הגאולה.

סעיפים א"ב משיחת ש"פ בלק, י"ד תמוז, תשס"ו. סעיף ג משיחת ש"פ חו"ב, י"ב תמוז, תשכ"ב. נדפס בלקו"ש ח"ב ע' 609¹⁰. תרגום מאידית.

(1) להעיר מזהר חלק ג נז, ב.
(2) רות ד, יח.

(3) ראה בראשית רבה פרשה יב, וא"ו.

(4) תרגום יונתן וארא ו, יח ובכ"מ. רלב"ג

למלכים א יז, א.

(5) מלכים א יז, י.

(6) עבודה זרה כז, א.

(7) ראה הקדמת הרמב"ם לספר היד החוקה.

(7*) ראה לקו"ש ח"ב עמוד 368 הערה 21.

(8) מלאכי ג, כג.

הוספה

בשורת הגאולה

לא.

לויט אַלע סימני הגאולה האַלט מען שוין ממש באַ דער גאולה, ווי כ"ק מו"ח אדמו"ר האָט מודיע, מפרסם און מכריז געווען, אַז מ'האַט שוין אַלץ פאַרענדיקט, כולל אויך „צופוזן די קנעפּ"1, און אויך פאַרענדיקט דעם „עמדו הכן כולכם"2, דאָס הייסט אַז ס'איז שוין „הכל מוכן לסעודה"3, און מ'איז שוין גרייט צוגיין צום טיש, און עסן סעודת לויטן ושור הבר, וואָרום „הנה זה (משיח) בא"4, תיכף ומיד ממש!

* * *

ובאותיות פשוטות: שטייענדיק קרוב גלייך פאַר דער גאולה – דאַרף יעדער איד זיך איינגעוואוינען צו דער גאולה און זיך אַריינשטעלן אין אַ מצב ורגש של גאולה, דורך מאַכן זיין פרטיות'דיקן טאָג אַ „גאולה (פרטית) טאָג", און מאַכן זיין מקום פרטי – „ארץ ישראל", דורך דעם וואָס ער טוט די עבודה שלו ברגע זה ובמקום זה בתכלית השלימות, במחשבה דיבור ומעשה.

און אַלס אַ תוצאה פון די אייגענע שלימות העבודה (במחשבה דיבור ומעשה) – דאַרף זיך דאָס אויך אַרויסזאָגען אין זיין דיבור, ע"ד ווי „הגורל הי' מדבר", אַז וויבאַלד ער איז דורכגענומען בפנימיות מיט דער הוראה ועבודה פון „מאָך דאָ ארץ ישראל"5, מיט אַן אינערלעכע לעבעדיקייט – רעדט ער וועגן דעם מיט חיות אויך צו אַנדערע, און איז מפרסם די הוראה פון „מאָך דאָ ארץ ישראל" באַ בני ביתו, באַ די

(1) ראה שיחת שמח"ת תרפ"ט.

(2) ראה אגרות קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"ד ע' רעט. וראה „היום יום" טו טבת.

(3) ל' המשנה – אבות פ"ג מט"ז.

(4) שה"ש ב, ח. ובשה"ר עה"פ.

(5) ראה אגרות קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"א ע' תפה ואילך.

ולפני זה בא „פינחס הוא אליהו”¹¹⁰, שמו הוא דוד בעצמו”¹¹¹, הגאולה מבשר הגאולה, „קול צמח איש צמח האמיתית והשלימה ע”י משיח צדקנו.

110 תיב”ע וארא ו, יח. זח”ב קד, סע”א. ועוד.
111 בההושענות הוושע”ר.

שנתבאר לעילי בנוגע לחילוק בין משה ואלי, שמשה רבינו אף על פי שכשנולד נתמלא הבית כולו אור, אך הדבר לא חדר בגשמי עצמו, שלכן גופו טעון קבורה. מה שאין כן אלי” בחינת (ובגימטריא) ב”ן, פעל זיכוך בגופו הגשמי, עד שעלה בסערה השמימה. וזה קשור עם הגאולה העתידה, שענינה הוא וראו כל בשר, שהבשר הגשמי יודרך עד כדי כך שיראה אלקות. וענין זה התחיל מהזמן בו נאמר הנני נותן לו את בריתי שלום. על דרך

9 ד”ה כי מראש צורים אראנו – תשכ”ב, ובהמאמרים הקודמים.
10 ראה ס”פ עקב.

פינחס ה

„עשה כאן ארץ ישראל“ בערב הגאולה

וצריך ביאור מהו תוכן העבודה ד„עשה כאן ארץ ישראל“ – דלכאורה: ע”פ דין הרי „כאן“ (חוץ לארץ) אינו „ארץ ישראל“! שלימות העבודה בתומ”צ דבנ”י היא דוקא בארץ ישראל (כמבואר בכמה מדחו”ל⁴). וגם בהיותנו „כאן“, במקום וזמן הגלות, מתפלל יהודי (ופניו כנגד ארץ ישראל⁵) ג’ פעמים בכל יום (חול), וקבצנו יחד מארבע כנפות הארץ לארצנו⁶, וכיו”ב,

ובפרט בדורות האחרונים ובזמנים האחרונים, ובזמן הכי אחרון – שלפי כל סימני הגאולה הרי „הנה זה (משיח) בא”⁷ (כדלקמן סי”א),

מהו א”כ תוכן ההוראה „עשה כאן ארץ ישראל“!?

ובפרט שברגע שלאחרי זה יוצאים כבר מהגלות והולכים לארץ ישראל כפשוטה.

ב. ויובן זה בהקדים ענין בפרשתנו:

בנוגע לחלוקת ארץ ישראל שהיתה „על פי הגורל“ – כמסופר בפרשתנו⁸

א. אחד מהחידושים בפרשתנו הוא – ענין נחלת וחלוקת ארץ ישראל לכל שבט ולכל יהודי.

בעמדנו על סף הגאולה האמיתית והשלימה, כמובן מכל סימני הגאולה (כמדובר לאחרונה כמ”פ) – מובן שלכל לראש ישנו מזה הלימוד בנוגע לנחלת וחלוקת ארץ ישראל בפשטות בהגאולה. אבל כיון שעומדים אנו עדיין ברגע שלפני הגאולה, מובן שצריכים ללמוד מזה לימוד גם עתה – כיון שהתורה היא נצחית², הוראה נצחית לכל הזמנים ולכל המקומות.

ויש לומר ע”פ הוראת הצמח-צדק ליהודי שרצה לעלות לארץ ישראל לשקוד שם בתורה ועבודה – „מאך דאָ ארץ ישראל“ (= עשה כאן ארץ-ישראל). היות שזה סופר ונתפרסם (ע”י כ”ק מו”ח אדמו”ר³) לכל יהודי, מובן שמוזה נעשה הוראה לכל אחד – שגם כאשר נמצאים „כאן“, בחוץ לארץ, ובזמן הגלות (אפילו רגע האחרון שבה) – צריכים „כאן“ – במקום וזמן זה – לעשות „ארץ ישראל“.

(* משיחות ש”פ פינחס, מבר”ח מנחם-אב, כ”ד תמוז ה’תשנ”א. נדפס בטה”ש ה’תשנ”א ח”ב ע’ 695 ואילך. תרגום מאידית.

(1) ב”ב קכב, א.
(2) תניא רפי”ז (כב, ב). ובכ”מ.
(3) במכתבו מכ”מ א תרפ”ה – אגרות קודש שלו ח”א ע’ תפ”ה ואילך. וראה לקו”ש ח”ב ס”ע 621.

גאולה החדשה ושיר חדש¹⁰¹ ותורה חדשה מאתי תצא!

ואין הכוונה בזה לערוך ריבוי אסיפות ווועדים וכו’, אלא „טאַפּאַרו דאָ פּלאַחו”¹⁰² – מעשה בפועל: אין זמן – בהכרח להבטיח את מצבו של כל ילד יהודי שאליו ניתן להגיע, ולעשות זאת במעשה בפועל – כך שיוכל תיכף להראות באצבע הגשמית שלו: הנה הילדים שאותם הצלתי!

י. וע”י ההוספה בכל ענינים אלו, אהבת ישראל ואחדות ישראל, לימוד התורה ביגיעה, נתינת הצדקה וכו’ – בטח יקויים „יגעתי ומצאתי”¹⁰³, עד ל„מצאתי דוד עבדי”¹⁰⁴, דוד מלכא משיחא,

ו„כל היוצא למלחמת בית דוד”¹⁰⁵ ע”פ הנ”ל הולכין ונוצחין, כי אצלם מושלת אהבת ישראל¹⁰⁶, ומתגלה שכל המנגדים אשר „חרפו עקבות משיחך”¹⁰⁷ – מביאים רק לידי נצחון נעלה יותר – „אמן”, שמורה על נצחון¹⁰⁸, ו„אמן ואמן”¹⁰⁹ – כפלים לתושי’.

(101) ראה הנסמן בהערה 10.

(102) הגרון אל העץ.

(103) מגילה ו, ב.

(104) תהלים פט, כא. וראה סנהדרין צו, סע”א.

(105) שבת נו, א. כתובות ט, ריש ע”ב. – בארוכה שיחה ד”ה זה לכ”ק אדנ”ע (מהורש”ב) נדפסה בלקו”ד ח”ד תשפו, ב ואילך. ספר השיחות תש”ע ע’ 141 ואילך.

(106) ראה מדרש תהלים ז, ה. ועוד.

(107) תהלים פט, נב.

(108) סוף נזיר.

(109) תהלים שם, נג. וראה יל”ש עמוס בסופו (רמז תקמט).

או אם הילד נשאר בכיתו בקיץ – להבטיח שהילד יעשה את חדרו וד’ אמותיו וכו’ ל„מקדש מעט”⁹⁶, שעליו אומר הקב”ה „ושכנתי בתוכם”⁹⁷, בית תורה תפלה וצדקה, שבו יש לו „משלו”: חומש, סידור וקופת-צדקה, המשמשים אותו כל יום ללימוד תורה ותפלה לה’, (ובימי החול) לנתינת צדקה. וכשהדבר יהפוך לחלק-יסוד בהנהגתו היום-יומית, תובטח בדרך ממילא הנהגתו במשך יתר שעות היום⁹⁸.

ואם מישוה חושב שראיתו ילד כזה (הנמצא ב„שבי”) היא „מקריט” בלבד, שבגלל שעניו משוטטות סביב בעולם, הוא בינתיים ראה „גם” ילד זה – אומר הבעש”ט⁹⁹: זה בכלל לא מתחיל¹⁰⁰! כל דבר שאדם רואה או שומע – מהווה הוראה בעבודתו, בהשגחה פרטית הדבר נראה אליו, בכדי שהוא יעשה משהו בקשר לילד זה.

ולמרות שאשתקד הוא לא עשה כלום בנידון – וכי משום כך עליו לחזור שנית על אותו חסרון? מדברים כאן על חייו של ילד יהודי!... ובפרט שעבודה חדשה היא הדרך להתכונן אל

(96) יחזקאל יא, טו. מגילה כט, א.

(97) תרומה כה, ח.

(98) ראה בארוכה טה”ש תשמ”ז ח”א ע’ 340 ואילך. וש”נ.

(99) כש”ט הוספות סקי”ט ואילך. וש”נ. וראה רמב”ם ריש הל’ תעניות.

(100) כלשון הרגיל דאמרי אינשי, ומנא הני מילי (ראה ב”ק צב, א ואילך) – כתורת הבעש”ט (שבתמשך) – שהתחזקה היא להוראה כו’.

ועיין סוף וחותם אבות: כל מה שברא הקב”ה בעולמו לא ברא אלא לכבודו.

- מביא רש"י (ממדרשי חז"ל¹⁰) ש"הגורל הי' מדבר", "הגורל עצמו הי' צוות ואומר אני הגורל עליתי לגבול פלוני לשבט פלוני".

וצריך להבין הטעם והתועלת שבנס זה: הרי אין הקב"ה עושה נס "למגנא"¹¹. א"כ לשם מה הוא עשה את הנס ש"הגורל הי' מדבר". הי' יכול להיות הביורר בנוגע לחלוקת הארץ (גבול פלוני לשבט פלוני) ע"פ הגורל (כפי שהוא בכל גורל בלי נס שהגורל מדבר¹²!)?

ואע"פ שהקב"ה רצה להראות לבניי שהגורל הוא ענין אמיתי ע"פ ה' (ולא באקראי) - הרי ע"ז כבר הי' נס קודם לזה שהראה ש"הגורל הי' על פי רוח הקודש": "אלעזר הכהן הי' מלוּבש באורים ותומים ואומר ברוח הקודש אם שבט פלוני עולה תחום פלוני עולה עמו"¹³, שזה הראה לבניי שהגורל הוא

9) כו, נו, שם, נד.

10) תנחומא פרשתנו ו. במדבר פרשתנו פכ"א, ט.

11) דרשות הר"ן דרשה ת. ועוד.

12) ועפ"ז צלה"ב גם: מהו ההכרח ש"על פי הגורל" פירוש ש"הגורל הי' מדבר". דאף שלמדים זה מיתור הכתוב, שהרי לעיל מיני נאמר, "אך בגורל יחלק את הארץ" (ראה מפרשי המדרש שם. משכיל לדוד כאן) - הרי יש לפרש היתור כדרשת הגמרא (ב"ב קכב, א) עה"פ, ש"על פי הגורל" בא להוסיף שנתחלקה באורים ותומים (ראה רשב"ם ב"ב שם: על פי - משמע על פי אורים ותומים. וראה גם פרש"י עה"פ (בהמשך לדבריו ש"הגורל הי' מדבר): מגיד שנתחלקה ברוח הקודש לכך נאמר על פי ה', ואכ"מ, שאלעזר הכהן הי' מלוּבש באורים ותומים והי' מכין ברוח הקודש לעלית הגורלות. 13) פרש"י פרשתנו שם, נד. מבי"ב שם. וכי"ב תנחומא ובמדבר שם.

אמתי ויש¹⁴. א"כ לשם מה צריכים לנס¹⁵ ש"הגורל הי' מדבר"¹⁶? ג. ויש לומר הביאור בזה:

כיון שהקב"ה צוה ש"אך בגורל יחלק את הארץ"¹⁷ ("על פי הגורל תחלק נחלתו"¹⁸), "והתנחלתם את הארץ בגורל"¹⁸), ודוקא ע"י הגורל ("אך בגורל") ולא באופן אחר - לכן היתה החלוקה והביורר של כל חלק בארץ צריכה להיות ע"י הגורל עצמו (ולא ע"י דבר אחר)¹⁹.

ויש לומר שלכן גם הביורר באמיתית ענין הגורל הי' ע"י הגורל עצמו ("הגורל עצמו הי' צוות כו"), כיון שאם שייך ספק אם הגורל הוא באקראי, וצריכים להגיע לדבר אחר (רוח הקודש וכיו"ב) בכדי להראות שהוא אמת ומכוון - הי' מורה שהגורל עצמו אינו פועל את חלוקת הארץ בשלימות, ולכן "הגורל עצמו הי' צוות כו", ע"ז פעל הגורל עצמו בשלימות את החלוקה,

14) רשב"ם ב"ב שם: וע"ז מתקרה דעתן של ישראל שרואין שהגורל הי' עולה כמו שנתנבא תחלה ויודעים שחלוקה ישרה היא.

15) ראה תנחומא ובמדבר שם: "וזה היתה יתרה".

16) ולהעיר מתודה"ה אך - סנהדרין מג, ב. וראה ד"ה אך בגורל באוה"ת פרשתנו (ע' א"סד ואילך), תרכ"ו (ע' קעא. קעט"פ).

17) פרשתנו כו, נה.

18) מסעי לג, נד.

19) ראה רשב"ם ב"ב שם בביאור הטעם שלהגורל היו צריכים לשני קלפי, אחד לשבטים ואחד לתחומין ולא סגי בחד דתחומין ולימא עכשיו אני נוטל מה שיעלה בידי לצורך ראובן דא"כ אין כל החלוקה עשו"י בגורל וקרא קאמר אך בגורל וגוי בלא הוצאת דיבור מפיו".

מנהג "מוזר" במדינות שונות (כולל ארצות הברית), שבזמן הקיץ ננעלים הישיבות, ישיבות קטנות, חדרים ותלמודי-תורה וכו', ובתי ספר בכלל, ומניחים לילדי ישראל להסתובב ברחובות, ללא כל הדרכה, והדרכה מתאימה בפרט.

לא דרושות ראיות לדבר - כאו"א יכול לראות זאת במוחש, ובפרט בניו-יורק - שבה אלפים מילדי ישראל נמצאים במצב של "שבי" ("תינוקות שנשבו"), במשך זמן הקיץ, ואין להם מקום ומדריכים שיעסקו עמם, ובמילא הם לפעמים מסתובבים גם בחברת ילדים בלתי מתאימים וכו'.

על כל יהודי הרואה מצב זה - מוטל חוב גמור ואחריות עצומה לעסוק ב"מצוה רבה" ד"פדיון שבויים"⁹⁴, ולנצל את הירידה ושבי, ע"מ לגלות מיד את העלי' הטמונה בה - באמצעות השתדלות שהוריו ישלחו תיכף את הילד למחנה קיץ, "קעמפ", המיוסד על חינוך על טהרת הקודש, אויר ורוח החדורים ביראת ה' ואהבת ה' ואהבת התורה וישראל, שבו לומדים תורה (עכ"פ) בתחלת וסוף היום, ובאמצע - עוסקים ב"כל מעשיך יהיו לשם שמים"⁹⁵. שבוה קיימות מעלות אפילו לגבי הזמן שבו חלק מהזמן לומדים בישיבה במשך השנה - ונמצא שמנצלים את הירידה והשבי בזמן הקיץ, לעלי' נעלית יותר, ע"י שליחת הילד ל"קעמפ" על טהרת הקודש,

שבויים" בנוגע ליהודים אחרים - אשר לדאבונו ישנם, ובפרט בדורנו, יהודים רבים הנמצאים בדרגת "תינוק שנשבה בין העכו"ם". ובודאי שאין זה ברצונם, ואפילו לא לשם תועלת (של ריוח במזון וכיו"ב) - אלא שהקב"ה הביאו לידי מצב זה, "נורא עלילה על בני אדם"⁹², בכדי שע"ז יבוא לעלי' נעלית שלא בערך.

אולם הקב"ה רצה שליהודי אחר תהי' הזכות לפדותו מהשבי' שלו (כי בנוגע לשבוי עצמו לא תמיד יש בכחו לצאת בעצמו מהשבי' שלו). ומשום כך הוא סיבב סיבות לכך שיהודי אחד יראה כיצד יהודי שני הוא "תינוק שנשבה בין העכו"ם" ר"ל - בכדי שיצילו ויגאלהו.

ובזה ההוראה - שכאשר רואים "תינוק שנשבה בין עכו"ם", "אל תביט אל מראהו"⁹³, אלא ראה כיצד בו טמונה הכוונה העליונה לבוא לידי עלי' שלא בערך. ולא לערוך בזה חשבון שדרושה המתנה של אריכות זמן עד שהלה יתקרב ליהדות (כיון שההוא רחוק מזה וכו'), אלא תיכף בראיית התינוק שנשבה, רואים מיד את העלי' הכי גדולה שאליו ביכולתו להגיע, ובמילא אין נותנים לו רק "מעט" תומ"צ, אלא נותנים לו הכל, אלא כמובן - באותיות ותוכן המתאימים לתפיסתו.

ט. מזה ישנו לימוד מיוחד גם בנוגע לילדי ישראל ("תינוקות" כפשוטן) - הקשור במיוחד לזמן הקיץ: בשנים האחרונות נהי' לדאבונו

94) ב"ב ה, ריש ע"ב. וראה רמב"ם הל' מתנות עניים פ"ח ה"י. טושו"ע יו"ד רסרנ"ב.

95) אבות פ"ב י"ב.

92) נסמן לעיל הערה 9.

93) ל' הכתוב - ש"א טז, ז.

בעמדנו ב„שלת השבועות“ ד, בין המצרים, כאשר אצל כל יהודי (ובכל העולם) מתעוררת ההרגשה כיצד הוא שבוי בגלות (בנוסף לגלות והשבי הכללית של נשמתו בגופו ונפשו הבהמית⁸²),

ובפרט מצד עסקו בעניני העולם, אשר „רוב בעלי עסקים והעוסקים במלאכה ה"ה כשבויים, שהם טרודים ומוטרדים ביותר בטרדת עסקיהם ופרנסתם ומלאכתם והם קשורים בזה כהשבי בבית האסורים“, „שהוא ככל האדם אלא שהוא אסור וקשור בבית הכלא ואינו יכול לזוז משם אפי' זיו כל שהוא“⁸³ –

עליו לידע, שנוסף ע"ז שהכוונה בזה היא צורך עלי⁸⁴, אבל בינתיים נרגשת (רק) ירידה – הנה עוד זאת: תיכף בתחלת הירידה גופא מאירה כבר בגלוי העלי' (זהו כבר יום שלישי שהוכפל בו כי טוב, ושנת „שבת לה"י), מעין המצב שיהי' (שלא בערך לגמרי) בגאולה העתידה,

ומשום כך, זה צריך לעורר בעבודתו, שאין צורך שימתין עד העלי', או ילך לאט לאט – כי אם תיכף לנצל את ההעלם וההסתר ע"מ להוסיף ביתר שאת וביתר עוז בהעבודה ד, „פדיון שבויים“, העבודה המגלה את העלי' הטמונה בירידה, לגאול את עצמו וזולתו מהשבי' והשעבוד להנחות והגבלות העולם כו', ולהעמיד עצמו

(82) תניא פל"א.

(83) ד"ה כל הנהגה תרפ"ט (בסה"מ קונטרסים ח"א).

(84) ראה תניא שם בסוף הפרק.

למעלה מכל המניעות והעיכובים, ביודעו ש„אתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש“⁸⁵,

ולהוסיף ולהתחזק בתורה ומצוות בכלל⁸⁶, המבטלים הענין ד, מפני חטאינו גלינו מארצנו, החל מאהבת ישראל ואחדות ישראל, המבטלת סיבת הגלות⁸⁷.

ובפרט – „ציון“⁸⁸ במשפט תפדה ושבי' בצדקה, לימוד התורה⁸⁹ ביגיעה, ובמיוחד בחלק ההלכות שבתורה (משפט – „הלכתא“⁹⁰),

ובפרט בנוגע לבחורי הישיבות – שענינם צריך להיות לימוד התורה בלבד,

כולל ובמיוחד בהלכות שהזמ"ג – לימוד הלכות בית הבחירה (שע"י לימוד ב, צורת הבית ותכונתו ומוצאיו ומובאיו וכל צורתו גו"מ⁹¹ „אני מעלה עליהם כאילו הם עוסקין בבנין הבית“⁹²).

ותחילה – לפעול בכל זה בנוגע לעצמו, לגאול עצמו מהשבי' בגוף ובגלות בכלל,

וגם להתעסק במצות „פדיון

(85) יתרו יט, ו.

(86) ובפרט בשנת השמיטה – „שגם עובדי האדמה כאשר ישבתו בשנה ההיא יתעוררו לדרוש את ה"י" (ספורנו ר"פ בהר).

(87) יומא ט, ב.

(88) להעיר ממאחז"ל (בביאור סיבת הגלות) ויתר הקב"ה על כו' ועל מאסם בתורה לא ויתר (ירושלמי חגיגה פ"א ה"ז. פתיחתא דאיכ"ר ב).

(89) לקו"ת שם.

(90) יחזקאל מג, יא.

(91) תנחומא צו יד. וראה לקו"ש ח"ח ע' 412

(לקמן ע' 348) ואילך. וש"נ.

בעצמו „אמר“ באופן ברור וגלוי ש„גבול פלוני לשבט פלוני“²⁰.

ד. אבל עדיין צריך ביאור בזה:

ענין הגורל אינו ענין לעצמו, אלא אמצעי לחלוקת הארץ וישוב הארץ. ועד"ז ה„דיבור“ של הגורל אינו נוגע לעצם חלוקת הארץ ע"פ הגורל, אלא זהו דבר צדדי לכאורה – הוכחה על אמיתית ענין הגורל, או לפרסם הדבר. למאי נפקא מינה א"כ בחלוקת הארץ אם הבירור באמיתית ענין הגורל (ופרסום הדבר) בא ע"י הגורל עצמו או באופן אחר (ע"י רוח הקודש דהאורים ותומים, או על פי ה' וכיו"ב). אפילו אם א"ז בא ע"י הגורל עצמו – ג"כ מתקיים בשלימות הציווי ד, בגורל יחלק את הארץ“.

בסגנון אחר: אילו ה' הגורל מצוה ותכלית לעצמה (ולא לשם ענין אחר – חלוקת הארץ), ו„הגורל ה' מדבר“ ה' חלק מעצם ענין הגורל וחלוקת הארץ על ידו, ה' ניתן להבין מדוע כל פרטי החלוקה – כולל הבירור שהגורל הוא ענין אמיתי – צריכים להעשות דוקא ע"י הגורל עצמו; אבל היות שהגורל

הוא רק האופן שבו הקב"ה רצה שיחלקו את ארץ ישראל, ז.א. שבוה נוגע תוצאת הגורל (ולא הגורל עצמו) – הרי בכדי לקיים את הציווי „אך בגורל יחלק את הארץ“ מספיק לכאורה שיחלקו את הארץ ע"פ הגורל, והבירור באמיתית הדבר – שהוא פרט צדדי – יכול לבוא באופן אחר; מדוע צריכה

(20) והטעם (בפנימיות הענינים) שהיו צריכים גם לרוה"ק (ע"י אורים ותומים) – ראה ד"ה אך בגורל תשלה"ט ס"ט (סה"מ מלוקט ח"א ע' קמו).

האמת שבוה להתברר דוקא ע"י הגורל עצמו, וצריכים לעשות לשם כך נס מיוחד, ואין זה מספיק שידעו זאת ע"י הגם ש„הגורל ה' ע"פ רוח הקודש“ דהאורים ותומים על ידי אלעזר הכהן?

ויש לומר בזה ע"פ ביאורו של הרגצ'ובי²¹, שבתורה ובקדושה, כל דבר אף שהוא הכרחי לכאורה הכל בכוונה מכוון ומצוה ע"פ ה"י. וע"ד בנוגע למסעות בני' במדבר, שאע"פ שזה ה' הכנה ואמצעי להגיע לארץ ישראל – „הוה המצוה גם עצם ההליכה וכן המקומות שבאמצע הדרך הוה ג"כ מצוה“ (כמ"ש²² „ויכתב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה"י“²³ ועד"ז בכמה עניני קדושה (בעבודת המקדש), הרי ענין שהוא רק הכנה והקדמה (מוכרחת) לענין אחר, מקבל ג"כ חשיבות וגדר דקדושה²⁴. וע"ד בנוגע להולכת הדם למזבח, שהגם שההולכה היא רק בשביל העבודה דזריקת הדם על המזבח (שע"פ טבע צריכים הולכה בשביל זה), הדין הוא²⁵ שבהולכה גופא ישנה חשיבות וגדר דעבודה, ועד ש„מחשבה פוסלת“ בה.

ויש לומר שעד"ז – ויתירה מזה –

(21) ראה צפע"ג עה"ת ר"פ מסעי. מהדו"ת נא, ג. מפענח צפונות פ"ז. ובכ"מ.

(22) מסעי לג, ב.

(23) ראה עירובין נה, ב: כיון דכתיב בהו על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו כמאן דקביע להו דמי (הובא בצפע"ג שם).

(24) ויש לומר דוגמא לזה מחצר המשכן והקלעים, שאף שהם טפלים והקדמה לקדושת המשכן עצמה, נקבעת הקדושה גם בהם.

(25) זבחים יג, א במשנה. רמב"ם הל' פסוה"מ פ"ג ה"ד.

הוא בנוגע להגורל שעל־ידו „יחלק את הארץ“: „אעפ״ שהגורל הוא הקדמה לחלוקת הארץ, אבל כיון שזהו האופן לחלק את הארץ, ויתירה מזה: חלוקת הארץ על פי הגורל הוא ציווי ה' (וכמה פעמים) - ה"ו (הגורל) מקבל חשיבות וגדר לעצמו (נוסף על כך שזהו אמצעי לחלוקת הארץ), וגם הפרטים צדדיים שבו - הברור שהגורל הוא ע"פ ה' ופרסום הגורל - בהיותם פרטים דובר שבקדושה, נוגעים לעצם הענין;

ולכן ה' נוגע לשלימות ענין הגורל - בקיום ציווי ה' שחלוקת הארץ תהי' „על פי גורל“ - שהגורל עצמו ה' צווה ואמר אני הגורל עליתי לגבול פלוני לשבט פלוני, שמורה על כך שהגורל עצמו (שיש לו חשיבות לעצמו) יש בכחו לפעול את חלוקת הארץ (בלי ספק), כנ"ל.

ה. הביאור בזה בפנימיות הענינים: כיבוש, חלוקת וישוב הארץ מרמו על עבודת בני לכבוש את „ארץ כנען“, „ארצות שבעה גוים“²⁶, ולעשות מהם ארץ ישראל, ארץ הקודש, ז.א. ארץ יהודית וקדושה, ארץ שבה ניכר בגלוי שייכותה ליהדות, אלקות וקדושה, עיי' שבנ"י מנצלים את המצוות לקיים בה (ועל־ידה) את המצוות התלויות בארץ, ולבנות שם את בית המקדש, שעליו אומר הקב"ה²⁷ „ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם“.

זוהי הכוונה ותכלית של כל הבריאה - לכבוש את גשמיות העולם

(26) לשון רש"י ר"פ בראשית.

(27) תרומה כה, ח.

עבודת הברורים למטה כו' - ישראל ומלכא בלחודוהי, ואין לזרים אתך, שאין נרגשת שם בכלל מציאות אומות העולם ועולם בכלל (אע"פ שעלי' זו באה לאחרי ההקדמה דבירור האומות ובירור העולם).

ז. ויש להוסיף ולקשר זה גם מה שנתגלה בדורנו זה שקודם זמן „בין המצרים“ בא חג הגאולה דיי"ב-ג' תמוז:

גאולה זו באה כתוצאה מן הגזירות וההעלם וההסתר על עבודת הרבצת התורה וחיוזק היהדות בזמן שהוא במדינה ההיא. אך לאחר הגאולה - נתגלה בגלוי לעין כל⁶⁹ הנצחון והגאולה דהעבודה (בהרבצת התורה וחיוזק היהדות) של כל ישראל⁷⁰, נצחון על כל ההעלמות וההסתרים.

קודם הגאולה ה' נראה, שזוהי ירידה ומאסר בבית האסורים (אלא שהירידה היא - צורך עלי' הבאה לאחרי זה). אך לאחרי הגאולה - לא נותר כל רושם של ירידה, פרט לעלי' שבאה כתוצאה מכך - ההוספה וההתגברות בהפצת התורה והיהדות והפצת המעיונות חוצה, עד - הוספה שלא בערך למצב שלפני המאסר (הירידה).

וזוהי הנתנת כחי' - בכחי' מקדים

(69) ל' מכתב בעל הגאולה לחגיגת י"ב תמוז הראשונה - נדפס בסה"מ תש"ח ע' 263. אגרות קודש שלו ח"ב ע' פ. ועוד.

(70) כי „לא אותי בלבד גאל הקב"ה כו' כי אם גם את כל מחבבי תורתנו הקדושה, שומרי מצוה, וגם את אשר בשם ישראל יכונה“ (מכתב הנ"ל).

(71) ראה בארוכה לקו"ש ח"ח ע' 312 (לעיל ע' 137) ואילך.

ובפרט כאשר זה גם שבת פ' פינחס, כנ"ל, שגם עבודתו היתה בדוגמת „פדיון שבויים“: בני עמדו במצב של „שבויים“ בידי יצרים הרע, עד שגם אצל משה „נתעלמה ממנו הלכה“⁷², ולכן „המה בוכים“⁷³, ופינחס פדה את כולם ממצב זה⁷⁴. ולהעיר - שרבי פינחס בן יאירי עסק בפדיון שבויים⁷⁵. וכמרומו גם בשמו „בן יאיר“: ע"י פדיון שבויים מאירים את השבוי ומעמידים אותו במקומו הראוי לו.

ח. ההוראה מכל זה במעשה בפועל - המעשה הוא העיקרי⁷⁶:

(72) מגילה יג, ב.

(73) ראה מת"כ לאיכ"ר עה"פ (א, ג) „בין המצרים“ - שהוא מלשון צער ומיצר.

(74) ישע"א, כז.

(75) לקו"ת דברים א, רע"ג.

(76) סנהדרין פב, ב. פרש"י עה"פ בלק כה, ו.

(77) בלק שם.

(78) וגם על פינחס זה אליהו נאמר שבא לעשות שלום ביניהם שנאמר (סוף מלאכי) והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם (עדיות בסופה).

(79) וידוע שר' מאיר הוה דייק בשמא (יומא פג, ב), ושמו מאיר שמאיר עיני אחרים (חכמים) - עירובין יג, ב.

(80) חולין ז, א.

(81) אבות פ"א מ"ז.

שיתרו אמר „גדול הוי' מכל האלקים”, והיינו, שאפילו במקום תחתון (עבודה זרה) נרגש ש„איני עוד מלבדו”, עד „איני עוד”⁵³ אפילו בחללו של עולם⁵⁴.

והעילוי שבזה נתגלה בתכלית השלימות ובגלוי בפנינו – שאצלו היתה בגלוי רק העלי' שבזה⁵⁵; ותחת האמירה „דאתי מיתרו שפיטם עגלים לעז”ז”, נאמר „דאתי מיוסף שפטפט ביצרו (מתריס ונלחם כנגד יצרו)”⁵⁶, העבודה ד„יוסף ה' לי בן אחר”⁵⁷ – עשיית „בן” (אפילו) מבחי' „אחר”⁵⁸.

ובזה נראה כיצד בפרשתנו (בתחלתה), מודגשת ג”כ העלי' בלבד (שבאה ע”י הירידה), ע”ד שנראה הדבר בהקביעות שבין המצרים מתחילים מיד ביום השלישי שהוכפל בו כי טוב ובשנת השמיטה, „שבת לה”.

ו. ענין זה מודגש גם (בהמשך ו)סיום הענין⁵⁹ – בו מדובר ע”ד חלוקת

יתרו „עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלקים” (יתרו י, יא) – וח”ב טז, ב. סה, א. נת' בסה”מ: תרמ”ו ע' עב ואילך. עטר”ת ע' רצא ואילך. תרפ”א ע' קסב ואילך. תרפ”ה ע' קצט ואילך. תש”ט ע' 52 ואילך. לקו”ש ח”א ע' 74 ואילך. ונוסף לזה: נקרא יתרו – שיתר פרשה אחת בתורה (שמו”ר פכ”ז, ח. הובא בסה”מ שם).

51 ואתחנן ד, לה.
52 שם, לט.
53 ראה ד”ה ולקחתם לכם תרס”א.
54 דבר” פ”ב, כז. הובא בד”ה ולקחתם שם.
55 משא”כ ביתרו היו ב' זמנים בחייו: לפני הכרתו בגדולת ה', ולאחרי זה.
56 ב”ב שם.
57 ויצא ל, כד.

58 אוה”ת ויצא רכ, א. ויחי שפור, א ואילך. ספר הליקוטים – דא”ח צ”צ ערך יוסף. וש”נ.

59 ונעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן (ספר יצירה פ”א מ”ו).

וכיו”ב) – חסר בשלימות הכיבוש (ובדרך ממילא – גם בכיבוש דכל הפרטים דמציאות הנכבש).

ועד”ז היא ההוראה בנוגע לכיבוש העולם בעבודה רוחנית לעשות דירה לו יתברך בתחתונים – ששלימות הדירה היא דוקא כאשר (א) זה תודר בכל הפרטים דהדירה עצמה (ע”ד הנכבש), שבכל פרט דהדירה ניכר שזה שייך לבעל הדירה, (וב) של האדם הדר בהדירה, שנמצא בגילוי ובהתפשטות גמורה – בכל פרטי מציאותו (במחשבה דיבור ומעשה) בדירתו, כיון שזהו מקום קביעותו (דירתו). ועד”ז הוא גם כביכול בנוגע להדירה לו יתברך בתחתונים: שלימות הדירה מתבטאת בזה שכל פרטי התחתונים (לשון רבים) הם דירה להקב”ה בגלוי, שעצמותו ומהותו ית' נמצאת שם בגלוי, ביחד עם כל ה”כחות” וה”לבושים” שלו, הגילויים בסדר השתלשלות (עשר ספירות), שמתחלקים בכללות למחשבה דיבור ומעשה (בריאה יצירה ועשי’)³².

ו. וכיון שהדירה לו יתברך בתחתונים נעשית ע”י עבודת בני”י, הרי מובן שגם ביהודי (הכובש את הארץ) צריכה להיות שלימות העבודה בכל פרטי הכחות ולבושים שלו, במחשבה דיבור ומעשה: נוסף ע”ז שהוא עושה ממנו בעצמו „דירה” להקב”ה, ע”ז שעובד את הקב”ה במחשבה דיבור ומעשה שלו – צריכה גם עבודתו בעולם (בקיום המצוות ועד”ז בדברי רשות לשם שמים) להיות בכל מציאותו, מחשבה דיבור ומעשה שלו.

(32) בהבא להלן ראה סה”ש תש”נ שם.

כידוע ששלימות קיום המצוות הוא ע”י קיומם במחשבה דיבור ומעשה – הן בכללות המצוות המתחלקות למצוות התלויות במחשבה, התלויות בדיבור והתלויות במעשה [ובכללות: תורה שהיא בעיקר בדיבור, עבודה (תפלה) שהיא בעיקר בלב (מחשבה), וגמילות חסדים (מצוות) שהם בעיקר במעשה]³³, והן כל מצוה בפני עצמה צריך יהודי לקיים במחשבה דיבור ומעשה³⁴; כוונת המצווה³⁵ (מחשבה)³⁶, ברכת המצוה³⁷ (דיבור) ומעשה המצוה (מעשה)³⁸.

דהגם שמן הדין ישנם חילוקים במצוות, מצוות התלויות בעיקר במעשה, או בדיבור או במחשבה (או בשנים מהם או בכל השלשה) – אמנם שלימות קיום המצוות, ובפרט כאשר מדובר ביחס למילוי שליחות האדם למטה (ולא רק בנוגע לשכר ועונש ועבודתו בדיעבד) – ה”ז דוקא כאשר

(33) לקו”ת אחרי כה, סע”ד ואילך.

(34) לקו”ת ריש פרשתנו. אוה”ת יתרו ע' תתקלו.

(35) דקיי”ל מצוות צריכות כוונה (ברכות יג, א. וש”נ) – אוה”ת שם.

(36) וגם להמ”ד שמצוות אין צריכות כוונה – צ”ל הקדמת המחשבה קודם המעשה.

(37) ובמצוות אלו שאין מברכים עליהם – התפלה עולה במקום הברכה למצוות אלו (אוה”ת שם ע' תתקלח).

(38) וגם במצות תלמוד תורה וק”ש ותפלה וכיוצא בהן אף שאינן בעשי' גשמית ממש כו', מ”מ הא קיי”ל דההורו לאו כדיבור דמי (ברכות כ, ב) ואינו יוצא ידי חובתו עד שיוציא בשפתיו וקיימא לן דעקימת שפתיו הוי מעשה (סנהדרין סה, א), כי אי אפשר לנפש האלקית לבטא בשפתיים ופה ולשון ושיניים הגשמיים כי אם ע”י נפש החיונית הבהמית המלוכשת באברי הגוף ממש כו' (תנאי פל”ז – מ, א).

האדם מקיים את המצוה בתכלית השלימות, בכל מהותו ומציאותו, ע"ד מצות אהבת ה' בקריאת שמע - שהיא כללות העבודה (וכוללת את כל המצוות) - לית פולחנא כפולחנא דרחימותא³⁹ - שצ"ל, "בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך"⁴⁰; ומוזה לומדים וזה נמשך בנוגע לכל עניני העבודה ("פולחנא"), שצריכים להיות בשלימות בכל כחו - במחשבה דיבור ומעשה,

[אפילו בצדיק (ובינוני) שמבחין בהחילוק בין מצוות שבמחשבה שבדיבור ושבמעשה, ועאכו"כ באנשים פשוטים, שאינם מבחינים כ"כ בהחילוק, במילא מקיימים הם כל מצוה בפשטות עם המחשבה דיבור ומעשה שלהם].

ועי"ז שיהודי עושה עבודתו בשלימות בכל הפרטים, ע"י מחשבה דיבור ומעשה שלו - עושה הוא מכל העולם - שמתחלק גם הוא לשלש דרגות דמחשבה דיבור ומעשה - דירה לו יתברך. וכפי שהוא גם בפשטות, שברוב הענינים ניכר בהנפעל בעולם פעולת המחשבה דיבור ומעשה (הנכח הפועל, ובמילא, כאשר האדם הפועל בעולם עושה דבר כלשהו בכל הלבושים שלו (מחשבה דיבור ומעשה) ניכר זה גם בשלימות הדבר שהוא פועל בעולם.

זו עפ"ז יובן הענין ש"הגורל הי' מדבר":

כשם שעצם העבודה דכיבוש וישוב

(39) ראה ח"ב נה, ב. ח"ג רסו, א. לקו"ת שלה מב, ג. ובכ"מ.

(40) ואתחנן ו, ה.

ע"ד העבודה דשש שנים תזרע שדך⁴²; ובקביעות ד"בין המצרים" בשנה זו - נרגש תיכף (כנ"ל בפ' השמיטה) בתחלת הירידה (תחלת "בין המצרים") שזוהי כבר "שבת לה" (שנת השמיטה).

ועאכו"כ ביום השבת בשנת השמיטה ב"בין המצרים".

ה. הענין האמור מודגש יותר בפרשתנו - פינחס (השבת הראשונה של "בין המצרים"⁴³):

תחלת פ' פנחס באה בהמשך להמדובר בסוף הפרשה הקודמת (פ' בלק), אלא שיש חילוק גדול ביניהם:

בסוף פ' בלק מדובר ע"ד הירידה והנפילה - חטא בעל פעור ומעשה זמרי, והמגיפה שבאה כתוצאה מזה, ואח"כ איך שפינחס (רק) ביטל הגזירה, "ותעצר המגיפה מעל בני ישראל"⁴⁴.

אך בתחילת פרשתנו מדובר רק ע"ד העל"י שבאה כתוצאה מכך - "פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתו מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם ולא כליתי גוי"⁴⁵, "לכך⁴⁶ אמור הנני נותן לו את בריתי שלום גוי"⁴⁷.

(42) ראה לקו"ת ר"פ בהר (לט, ג ואילך). מאמרי אדה"ז תקס"ב ע' קפה. מאמרי אדה"אמ"צ ויקרא (כרך ב) ע' תרצט. סהמ"צ להצ"צ קסז, א ואילך. אוה"ת בהר ע' תתעז ואילך. ד"ה כי תבואו דש"פ בהר תשמ"ו. ועוד.

(43) ובשבת זה נתעלה (ראה אוה"ת ד"ה ויכולו - בראשית כרך א מב, ב ואילך. כרך ג תקת, א ואילך) גם שבעה עשר בתמוז, התחלת הירידה דבין המצרים.

(44) בלק כה, ה.

(45) פרשתנו כה, יא.

(46) שם, יב.

(47) וגם המשך הכתובים, ושם איש ישראל

ואת הכה לזה הי' לפינחס מצד זה שהוא (פינחס) עצמו עמד בדרגא הכי נעלית שבאה כתוצאה ממצב של ירידה, ובאופן שאצלו היתה בגלוי העל"י שבאה כתוצאה מכך:

חז"ל אומרים⁴⁸ שהפסוק מודיע את יחוסי של פנחס ("בן אלעזר בן אהרן הכהן") "לפי שהיו השבטים מבזים אותו הראיתם בן פוטי זה שפיטם אבי אמו [יתרו] עגלים לעבודה זרה כו', לפיכך בא הכתוב ויחסו אחר אהרן".

והיינו: פינחס אכן הי' "בן פוטי" (מצד זה ש"פיטם אבי אמו עגלים לע"ז"⁴⁹), אלא שהתורה מעידה (בייחוס פינחס אחר אהרן) שאצל פינחס הי' (יחסו) בגלוי רק העל"י שכתוצאה מהירידה, כידוע שדוקא עי"ז שיתרו "פיטם עגלים לעבודה זרה" - נתגלה (יתרו מלשון) יתרו האור מן החושך⁵⁰,

המוכה וגוי" - הוא להוסיף שבחבו של פינחס, שביטל וביער רשע זה. ועפ"ז מובנים דברי רש"י עה"פ "כשם שייחס את הצדיק לשבת ייחס את הרשע לגנאי", דלכאורה: אפילו בגנות בהמה טמאה לא דיבר הכתוב (ב"ב כג, א. וראה פסחים ג, א) אלא הכוונה היא לא לגנאי של הרשע, ב"א להגדיל שבחו של פינחס, שביטל אותו. כמשנ"ת בהתוועדות.

(48) ב"ב קט, סע"ב. וש"נ. הובא בפרש"י עה"פ.

(49) וכמוכן גם מזה שהשבטים היו מבזים אותו - השבטים דוקא (ולא האומות) - כדלקמן בפרש"י פרשתנו כו, ה. ועוד, שמוה מובן שיש מקום לירידה ובזיון זה.

(50) ומטעם זה הי' מ"ת דוקא לאחרי הודאת

ובמילא מוכן שאז נמצא בגלוי רק הצד הטוב והעליון³⁰ ד"בין המצרים³¹ - "וביום שמחתכם אלו שבתות"³².

ובפרט כשקורין בשבת זו - את פרשת פינחס, שבה מדובר ע"ד פרשת השבת והמועדים, וקרבנות³³ שבת והמועדים, שהם ענין של שמחה, קרבנות בנסכיהם, שאין שמחה אלא

בין³⁴, המשמה אלקים ואנשים³⁵ - כמבואר להלן.
ד. בכל זה ניתוסף חידוש מצד הקביעות דשנה זו - שבה (א) "שלשת השבועות" תחילתם (שבעה עשר בתמוז) וסופם (תשעה באב) ביום השלישי שהוכפל בו כי טוב³⁶, ו(ב) כל השנה היא שנת השמיטה, "שבת לה"³⁷:

לכאורה הי' אפ"ל, שלמרות הכלל שירידה היא צורך עליו, עם זאת קבע הקב"ה שעד שמגיעים לעלי' צ"ל משך זמן, תחילה צריכה להיות נרגשת רק

ד. בכל זה ניתוסף חידוש מצד הקביעות דשנה זו - שבה (א) "שלשת השבועות" תחילתם (שבעה עשר בתמוז) וסופם (תשעה באב) ביום השלישי שהוכפל בו כי טוב³⁶, ו(ב) כל השנה היא שנת השמיטה, "שבת לה"³⁷:
לכאורה הי' אפ"ל, שלמרות הכלל שירידה היא צורך עליו, עם זאת קבע הקב"ה שעד שמגיעים לעלי' צ"ל משך זמן, תחילה צריכה להיות נרגשת רק

ד. בכל זה ניתוסף חידוש מצד הקביעות דשנה זו - שבה (א) "שלשת השבועות" תחילתם (שבעה עשר בתמוז) וסופם (תשעה באב) ביום השלישי שהוכפל בו כי טוב³⁶, ו(ב) כל השנה היא שנת השמיטה, "שבת לה"³⁷:

לכאורה הי' אפ"ל, שלמרות הכלל שירידה היא צורך עליו, עם זאת קבע הקב"ה שעד שמגיעים לעלי' צ"ל משך זמן, תחילה צריכה להיות נרגשת רק

ד. בכל זה ניתוסף חידוש מצד הקביעות דשנה זו - שבה (א) "שלשת השבועות" תחילתם (שבעה עשר בתמוז) וסופם (תשעה באב) ביום השלישי שהוכפל בו כי טוב³⁶, ו(ב) כל השנה היא שנת השמיטה, "שבת לה"³⁷:

לכאורה הי' אפ"ל, שלמרות הכלל שירידה היא צורך עליו, עם זאת קבע הקב"ה שעד שמגיעים לעלי' צ"ל משך זמן, תחילה צריכה להיות נרגשת רק

ד. בכל זה ניתוסף חידוש מצד הקביעות דשנה זו - שבה (א) "שלשת השבועות" תחילתם (שבעה עשר בתמוז) וסופם (תשעה באב) ביום השלישי שהוכפל בו כי טוב³⁶, ו(ב) כל השנה היא שנת השמיטה, "שבת לה"³⁷:

לכאורה הי' אפ"ל, שלמרות הכלל שירידה היא צורך עליו, עם זאת קבע הקב"ה שעד שמגיעים לעלי' צ"ל משך זמן, תחילה צריכה להיות נרגשת רק

ד. בכל זה ניתוסף חידוש מצד הקביעות דשנה זו - שבה (א) "שלשת השבועות" תחילתם (שבעה עשר בתמוז) וסופם (תשעה באב) ביום השלישי שהוכפל בו כי טוב³⁶, ו(ב) כל השנה היא שנת השמיטה, "שבת לה"³⁷:

שנמצאים - צריכים להיות באמת", "במקום שנמצאים צריכים להיות שם כו', כל זמן שעוסק אני בזה צריך אני להיות כאן", ולאח"ז יבואו לענין השני (שעבורו הי' ענין זה הקדמה), ויעשו אותו ענין בשלימות.

ויש לומר שהיסוד לזה בנגלה תורה (כידוע שכל הענינים בפנימיות התורה משתקפים בנגלה) הוא מהביאור הנ"ל (ס"ד) מהרג"צ'ובי בנוגע לעניני קדושה, שגם הקדמה יש לה השיבות לעצמה.

ה. ועפ"ז יש לומר הטעם לנס ש"הגורל הי' מדבר":

כשם שעצם העבודה דכיבוש הארץ צריכה להעשות בשלימות, במחשבה דיבור ומעשה, עד"ז הוא גם בנוגע להכנה והקדמה לזה ע"י חלוקת הארץ על פי הגורל - שהגם שהגורל הוא הקדמה ואמצעי לחלוקת, כיבוש וישוב הארץ, אעפ"כ יש לו גם חשיבות לעצמו (כנ"ל ס"ב), ולכן הי' גם הגורל עצמו בתכלית השלימות, הגורל עצמו פעל את כל החלוקה וגם את בירור האמת ופרסום הדבר (הגורל עצמו הי' צוות כו"),

והשלימות מתבטאת בזה, שבגורל היו כל ג' הענינים דמחשבה דיבור ומעשה: נוסף על מעשה השלכת הגורל ונטילת הפתקין (ולפני זה - כתיבת הי"ב פתקין דשמות השבטים וכתיבת שמות גבולות הארץ), והמחשבה וכוונה שצריכים לזה (נוסף ע"ז שהי' זה "על פי רוח הקודש", ענין המחשבה) - הרי "הגורל הי' מדבר". חלוקת הארץ על פי הגורל - נפעלה בשלימות ע"י הגורל עצמו (אך בגורל", ללא שום דבר

אחר⁴⁴), כיון שנוסף על עצם הגורל (מעשה ומחשבה שבו) שהראה איך החלוקה צריכה להיות, "הגורל עצמו הי' צוות ואומר - באופן ברור וגלוי (כך שלא נשאר שום ספק בדבר) - אני הגורל עליתי לגבול פלוני לשבט פלוני".

ויש לומר הטעם לכך שהשלימות התבטאה דוקא בהנס ש"הגורל הי' מדבר" ("על פי הגורל"), ולא במחשבה ומעשה - כיון שבכדי שיהי' גורל הרי מוכרח שיהיו מעשה ומחשבה (מעשה הגורל ע"פ המחשבה וכוונה שבוה). אבן הבוחן לכך שזה נעשה בתכלית השלימות - הוא ע"י ענין הדיבור, שמבטא את תוצאות הגורל בשלימות הברור והגלוי, וזה מורה שהגורל עצמו הוא בתכלית השלימות (במחשבה דיבור ומעשה). וכפי שהוא בעבודת האדם, שדיבור הוא עיקר אבן הבוחן איך הדבר חדור באדם העובד (הכובש), וגם איך הוא פועל בהזולת (הנכבש).

ט. ובטעם הדבר [מדוע "פנימי" שקוע לגמרי בכל עבודה שהוא עושה, אפילו עבודה שהיא הקדמה לדבר אחר] מסביר כ"ק אדמו"ר נ"ע (בשיחה הנ"ל) שני טעמים: (א) זה מורה על אמת ופנימיות - שבמקום שנמצאים הי' באמת ובפנימיות. (ב) דוקא ע"י עשיית ההקדמה בשלימות - יתפסו אח"כ גם את העצם בשלימות. היות שזוהי הקדמה אמיתית (ע"פ תורה), במילא ככל שישקע יותר בהקדמה (ולא יחפז), יוכל

(44) גם "בלא הוצאת דיבור מפיו" (רשב"ם דלעיל הערה 19), כ"א הדיבור של הגורל עצמו.

הוא אח"כ יותר להמשיך בהעמקת והרחבת ההבנה בעצם הענין.

ויש להוסיף, שכיון שהקב"ה קבע את טבע הדברים שלפני שמגיעים לעצם הדבר עוברים קודם הכנה והקדמה (או כמה הכנות), בכדי שהאדם והעולם יתרגלו (בלשון החסידות: יעשו כלי לאור המשפיע) - לכן גם ההכנה והקדמה עצמה נוגעת לקליטת עצם הענין בפנימיות, ולכן מקבלת היא חשיבות לעצמה, מעין החשיבות דעצם הענין (תכלית המכוון), וצריכים לעשות זאת בתכלית השלימות, לפני שמגיעים לעצם הדבר.

וכפי שהוא בנוגע לכללות הענין החינוך, שכיון שזוהי הכנה מוכרחת לקיום המצוות, לכן ה"ז מקבל חשיבות וענין לעצמו [ואדרבה: במדה מסויימת ה"ז "נעלה" מגדר מצוה, כמדובר פעם⁴⁵], וצריכים להתמסר לזה בכל ההשתדלות והכחות.

ובעומק יותר: כיון שהכוונה דדירה בתחתונים היא כוונה אחת מה' אחד [נוסף לזה שכל דבר בעולם נברא בכח העצמות, ש"הוא לבדו בכחו ויכלתו לברוא יש מאין כו"⁴⁶], ומילוי כוונה זו בשלימותה נפעלת ע"י כל פרטי התחתונים - כולל גם הענינים שהם רק הכנה והקדמה לענין אחר - הרי מצד כוונה זו בעצמותו ית', ישנו בכל דבר בעולם (גם הפרטים הטפלים, והכנות וכו') כח הא"ס, כח העצמות שבדבר, שעושה את הדבר עצמו לענין אמיתי, עם תכלית וכוונה, ולכן צריכה

היות בזה העבודה בשלימותה, במחשבה דיבור ומעשה (ודוקא ע"י היא מגיעה לתכליתה כהכנה שמביאה לעצם הענין).

ובפרטיות יותר עד"ז הוא גם במחשבה דיבור ומעשה עצמם: מחשבה ודיבור הם הכנה והקדמה למעשה - שהמעשה הוא העיקר⁴⁷. אבל ע"י שהם מביאים לידי מעשה, והמעשה מיוסד על המחשבה ודיבור - נפעל גם בהם חשיבות לעצמם. וכפי שהוא בנוגע לכללות סדר השתלשלות, שע"י העבודה בעשיית דירה בתחתונים (עד ענין המעשה בערך מחשבה ודיבור), שזה בא בכח ועל יסוד הגילויים בעולמות העליונים - נפעלת עלי' וגילוי כח הא"ס גם בעולמות העליונים (אע"פ שמצד עצמן הם "ירידה מאור פניו ית'⁴⁸).

י. עפ"ז יובן הלימוד מזה בעבודת האדם במקום זמן זה, בהתאם להוראת הצ"צ (כנ"ל ס"א בנוגע לאותו יהודי שרצה לעלות לארץ ישראל ולשקוד שם בתורה ועבודה) - "עשה כאן ארץ ישראל":

אע"פ ש"כאן" (חוץ לארץ) אינו ארץ ישראל, והעבודה בחוץ לארץ ובזמן הגלות היא הכנה לשלימות העבודה בגאולה האמיתית והשלימה בארץ ישראל (כפי שבנ"י מתפללים בכל יום) - אבל, כיון שהיותנו בגלות בחוץ לארץ בודאי אינו מקרה נקריית ח"ו, אלא בהשגחה פרטית⁴⁹, ו"איני מבקש

(47) אבות פ"א מ"ו.

(48) תניא פל"ו.

(49) כמבואר בארוכה במכתב שבהערה 3.

וראה גם לקו"ש ח"ח ע' 91.

(45) ס' השיחות תשמ"ח ח"ב ע' 615. ועוד.

(46) אגה"ק ס"ב (קל, ריש ע"ב).

וסימן על²¹ מצות ומרורים יאכלוהו²² כו": מה שתשעה באב (ועד"ז שבעה עשר בתמוז - התחלת "בין המצרים") חל לעולם באותו יום בשבוע שבו חל יום א' דפסח, מורה ששניהם הם בפנימיות עניין אחד - ענין הגאולה, ואדרבה - בתשעה באב תגלה (לע"ל) פנימיות ושלימות הגאולה דפסח.

ויש לומר, שזהו גם מרומז בסימן "א"ת²³ - ע"פ הידוע אשר (הסימן) "א"ת ב"ש ג"ר וכו'" הוא אחד מסדרי האל"ף ב"ת, אל"ף ואחריו ת"ו, ב"ת ואחריו ש"ן, וכו':

ה"סימן לקביעות המועדים" מיוסד כולו על ימי הפסח (הא', ב', ג' וכו') קאי על ימי הפסח) - כי פסח הוא "ראש לרגלים"²⁴.

והאל"ף קאי על היום הראשון דפסח (ט"ו ניסן), שבו היתה הגאולה ממצרים, "בעצם היום הזה"²⁵. ובאותו יום - חל להיות תשעה באב (ת"י).

אלא שבזה גופא אין הסדר באופן ישר, אל"ף, ב"ת, גימ"ל, דל"ת וכו', אלא תיכף לאחרי האל"ף (האות הראשונה) "קופצים" לת"ו (האות האחרונה), ואח"כ ב"ש, ג"ר וכו', עד אשר האל"ף מתחלף (ו"נעשה") לת"ו

(21) ל' הכתוב - בהעלותך ט, יא.

(22) וראה פתיחתא דאיכ"ר יח.

(23) שהרי גם "סימן" בתורה שייך להענין.

ולמעיר מסימני טהרה דבהמה וכו', שהם גורמים טהרה ולא רק מבררים כו' - ראה צפ"ע על הרמב"ם ריש הל' מאכלות אסורות. לקו"ש ח"א ע' 222 ואילך. ח"ה ע' 51.

(24) משנה ריש מס' ר"ה ובפיה"מ להרמב"ם

שם. גמרא שם ד, א ובר"ה שם.

(25) בא יב, נא.

(26) ד"ה כימי צאתך תש"ח רפי"ב. וראה שם בסוף המאמר. וראה גבורות ה' למהר"ל מפראג (פס"א. וראה שם פנ"ב) דמבאר דבגאולת מצרים קבלו בנ"י מעלה עצמית דבני חורין ואין המקרה דגלות שלאח"ז מבטל זה כלל. וראה זח"ב מ, א.

(27) מיכה ז, טו.

(28) ואחרי ה"א"ת, הוא "ב"ש", ביום ב' דפסח - הוא שבועות. וי"ל שזהו הענין דמתן תורה, שלב השני לאחרי יצי"מ (אל"ף). וגם ע"ד "תורה חדשה מאתי תצא" (ישע"י נא, ד. ויק"ר פ"ג, ג. רמ"ז לוח"ג רעו, ב. ועוד) בגאולה העתידה - שלב השני לאחרי הגאולה (המרומז בתי"ו).

(29) ראה שו"ע או"ח סתקנ"ב ס"י ובמג"א שם

(אף שבצנעא נוהג. ואכ"מ). וראה אנציקלופדי'

תלמודית שבהערה 3 ע' קכ ובהנסמן שם. לקו"ש

ח"ד ע' 1090 ואילך.

גאולה שאין אחרי גלות¹⁰ (למעלה מהמצב בבית ראשון ושני¹¹).

ב. ועד"ו מובן בנוגע לימים המציינים את הירידה בתוך הגלות עצמה – „שלושת השבועות“, ובפרט תחילתם וסופם, שבעה עשר בתמוז ותשעה באב (שהם ימי תעניות) – שכוונתם היא, בכדי שעלידם יגיעו בני לעלי' שלא בערך.

וי"ל שזהו מה שאומר הנביא¹², שתענית היא „יום רצון לה“ (יותר משאר ימות השנה), כי פנימיות תוכן הירידה דיום התענית (כיום עינוי הגוף) הוא – „יום רצון לה“.

עד שהתכלית דימי התעניות היא, נוסף ע"ז שהם יתבטלו, הנה גם יהפכו ימים אלה¹³, „לששון ולשמחה ולמועדים טובים“¹⁴. ונשאלת השאלה¹⁵: בשלמא ביטול האבלות בתשעה באב בזמן שיבנה ביהמ"ק השלישי הוא דבר המובן, אך מדוע זה עוד יהי יום טוב –

10 ראה מכילתא בשלח טו, א. תוד"ה ה"ג ונאמר – פסחים קטו, ב. ועוד.

11 וכמ"ש ירמ' (חגי ב, ט), גדול יהי כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון שקאי אביהמ"ק השלישי (וח"א כח, א. וראה לקו"ש ח"ט ע' 29 הערה 29 תיווך עם דרשת חז"ל (ב"ב ג, סע"א ואילך) שקאי אביהמ"ק השני).

12 ישע"י נח, ה. הובא באגה"ת ספ"ב. וראה שיחת שבעה עשר בתמוז שנה זו.

13 ע"פ ירמ' לא, יב.

14 זכרי' ח, יט. הובא ברמב"ם סוף הל' תעניות. וראה בארוכה לקו"ש חט"ו ע' 415 ואילך.

15 בהבא לקמן – ראה בארוכה אוה"ת מסעי

ס"ע א'שפד ואילך. וראה לקו"ש ח"ח ע' 313 (לעיל ע' 138) ואילך. וש"נ.

„הלא¹⁶ אין כאן אלא היציאה מן היגון ויהי' א"כ כאילו לא נחרב שלא יהי' ט"ב יום מר“? והמענה על-זה – שתוכנו הפנימי של תשעה באב (ושבעה עשר בתמוז) גם עתה – הוא פנימיות האהבה והחסד שלמעלה, בכדי שבני יגיעו ע"י יום התענית לעלי' נעלית שלא בערך, למעלה מכל שאר המועדים; ובשעה שזה יתגלה לע"ל, יהי' יום זה ששון ושמחה כו', ואדרבה – יו"ט גדול יותר משאר ימים טובים, שכל"ו המועדין עתידים ליבטל כו'¹⁷.

וכמרומוז¹⁸ גם ב, סימן²⁰ לקביעות המועדים – „א"ת ב"ש ג"ר כו', פי' ביום א' של פסח יהי' לעולם ט' באב,

16 לשון אוה"ת מסעי שם (ע' א'שפה בתחילתו).

17 מדרש משלי פ"ט. יל"ש משלי רמז לתקמד. פדר"א פמ"ו.

18 היינו שיהיו בבחי' שרגא בטיהרא מאי אהני (ל' חז"ל חולין ס, ב), מפני הגילוי הכי נעלה דלע"ל (ראה תו"א צ, ד. קיט, ב. ועוד). משא"כ ימי הצומות יהיו ימי ששון ושמחה ומועדים טובים בגילוי (ע"ד ימי הפורים ויוהכ"פ שאינם בטלין לעולם). וראה פסיקתא רבתי פ' על נהרות כבל בסופה: אין שמחה בא אלא בתשעה באב כו'.

ולהעיר מהביאור (פע"ח שער חג השבועות דרוש לט"ו באב. אוה"ת ואתחנן (כרך ו) ע' ב'קצו ואילך. נ"ך ע' א'צו. ד"ה נחמו עת"ד) במאחז"ל (משנה תענית כו, ב. גמרא שם ל, ב) „לא היו ימים טובים לישראל בהמשה עשר באב וכיוהכ"פ“, שהם יותר נעלים מפסח וסוכות כו', כי חמשה עשר באב הוא העלי' הבאה לאחר גודל הירידה בתשעה באב.

19 בהבא לקמן ראה אוה"ת מסעי ע' א'שפד.

נ"ך ע' א'מה. א'פג. תו"ח בראשית מ, ד. ועוד.

20 טושו"ע או"ח סת"כ ס"ג. הובא בסידור תורה אור (קה"ת, תשמ"ז) סט, ב.

כו' אלא לפי כחן⁵⁰ – ישנה כוונה ותכלית במקום ומצב זה עצמו, שקשור ומעין דכללות הכוונה והענין (ארץ ישראל) שלשמו העבודה בגלות היא הכנה,

ולכן צריך יהודי לעבוד עבודתו „כאן“ – במקום ובזמן זה – בתכלית השלימות (ע"פ כל הכחות ואפשריות במעמדו ומצבו) במחשבה ודיבור ומעשה, כ„פנימי“ ששקוע לגמרי בעבודה בה הוא מתעסק עכשיו (ואינו חושב בשעת מעשה אודות עבודה אחרת שתבוא לאח"ז);

ומהו תוכן הכוונה בעבודתו „כאן“ – לעשות דירה לו יתברך בתחתונים, ובלשון הצ"צ: „עשה כאן ארץ ישראל“, לעשות מהמקום (והזמן) ארץ שבה ניכר בגלוי יהדות (ישראל). היות שיהודי הוא „ישראל“ בכל מקום שהוא – יש בכחו לעשות מהמקום בו הוא נמצא (דוגמת) „ארץ ישראל“⁵¹, ובפרט בבתי כנסיות ובתי מדרשות בחוץ לארץ (בבל) שעתידין שיקבעו בארץ ישראל⁵².

ויתירה מזה: דוקא עי"ז שעושים את העבודה בשלימות „כאן“ (במקום וזמן הגלות), שקועים לגמרי בעבודה במחשבה דיבור ומעשה שלו – הרי זה

50 במדבר פ"ב, ג.

51 ראה מאירי כתובות קי, ב: כל מקום שחכמה ויראת חטא מצויין שם דינו כארץ ישראל. ועד שאסור לצאת מבבל לשאר הארצות (מפני התורה והחכמה אשר שם), ראה בארוכה לקו"ש ח"ח ע' 399 ואילך.

ולהעיר מהדין שב"ד שנסמכו בא"י ויצאו לחו"ל ה"ה דנים (אפילו) דיני קנסות בחו"ל (רמב"ם הל' סנהדרין פ"ד ה"ב).

52 מגילה כט, א.

גופא מרגיל את האדם ומביא אותו להתכלית (שלשמה הוא עושה את העבודה „כאן“) – העבודה בארץ ישראל כפשוטה בגאולה האמיתית והשלימה. ע"ד מאחז"ל⁵³ שהמצוות בזמן הזה הם „ציונים“, ש„כשאתם חוזרים לא יהיו לכם חדשים“.

ובפרט שמדובר אודות הכנה לגאולה האמיתית והשלימה, שענינה הוא כשמה: אמת ושלימות בכל הענינים, בכל פרטי מציאות האדם והעולם. שמוזה מובן, ששלימות הגאולה (שענינה הוא גילוי השלימות בכל פרט, גם בענינים שהם רק הכנה לדבר אחר) תלוי בזה גופא שבהיותנו „כאן“ הרי עבודת האדם היא בשלימות מחשבה דיבור ומעשה שלו, „עשה כאן ארץ ישראל“ (ולא באופן שניכר שהוא מתכוון לדבר אחר); ודוקא העבודה בשלימות „כאן“ (עד כמה שרק יכולים לעשות שם העבודה בשלימות), מרגילה את האדם (ומביאה אותו) לשלימות העבודה בארץ ישראל בגאולה האמיתית והשלימה.

ועפ"ז מובנת ההוראה „עשה כאן ארץ ישראל“: הגם שנמצאים בגלות וברגע לאחר זה באה הגאולה והולכים לארץ ישראל – (א) צריכה העבודה ברגע זה במקום זה – „כאן“ – להיות בשלימות ע"פ המצב העכשווי והמקום הנוכחי, (ב) העבודה צריכה להתבטא ב„עשה כאן ארץ ישראל“, להכניס ב„כאן“ (מקום וזמן זה) „ארץ ישראל“, שלימות מצב הגאולה – ע"ד „פנימי“

53 ספרי ופרש"י עקב יא, יו. וראה רמב"ן אחרי ית, כה.

בין המצרים – פינחס

העבודה בשמחה בביהמ"צ מצד ענינם הפנימי שיתגלה לעת"ל

בגלות היא רק בכדי להגיע לעלי' נעלית יותר, כיתרון האור מן החושך; אלא שכיון שהקב"ה רצה שיהודי יהא „שותף להקב"ה במעשה בראשית", וכל דבר יבוא סו"ס ע"י עבודתו של היהודי („למעשה ידיך תכסוף"), ולא באופן של „נהמא דכסופא"⁵⁴ – לכן קבע הקב"ה שתהי' ירידה, בכדי שזה יעורר התגברות בעבודת היהודי בקב שלו בתורה ומצוות, וזה יביא עלי' שלא בערך, עד לעלי' דהגאולה האמיתית והשלימה,

א. דובר לעילוי, שבימי „ג' השבועות" ד„בין המצרים" יש להוסיף ולהרבות בשמחה באופן מיוחד (באופן ובזמן המותר ע"פ שולחן ערוך – כמובן בפשטות).

וטעם הדבר: מאחר ובגלוי זהו זמן-אבילות בעם ישראל², זמן שאין עורכים בו שמחות³, עקב המאורעות הבלתי-רצויים שאירעו בימים אלו לעם ישראל, בעיקר – החורבן, עד לחורבן בית המקדש שאז החל הגלות המר (הזה),

ברם כוונת ירידה זו היא – צורך עלי', בכדי להגיע למקום ודרגא נעלים יותר לגבי מה שהי' מלכתחילה (קודם הירידה). ובהכרח לומר כך – שהרי הקב"ה הוא עצם הטוב, וכל מה שעושה הקב"ה טוב הוא, ומביא לשלימות הטוב. ולכן בהכרח לומר שהירידה

משיחות שבת פ' פינחס, כ"א תמוז ה'תשמ"ז. נדפס בקונטרס ש"פ פינחס תשמ"ז. תרגום מאידית.

(1) שיחת ש"פ בלק, י"ד תמוז שנה זו. ועוד.

(2) ראה איכ"ר פ"א, ג.

(3) ראה רמ"א אור"ח סתקניא ס"ב. שם ס"ד. וראה בכ"ז – אנציקלופדי' תלמודית (כרך ג) ערך בין המצרים ע' קטו ואילך. וש"נ. ובפרט משנכנס אב – שממעטין בשמחה (משנה תענית כו, ב. רמב"ם הל' תעניות פ"ה ה"ו. טושו"ע סתקניא ס"א), פירוש שאין שמחין כלל (מג"א לשי"ע שם סק"א).

(4) כמחז"ל כל מה דעביד רחמנא לטב עביד (ברכות ס, ב). ומפי עליון לא תצא הרעות (איכה ג, לא). ואין רע יורד מלמעלה (שלי"ה קו, ב. אנה"ק ס"א. וראה בר"ר פנ"א, ג).

כל הענינים, גם של „אב" מלשון שרש (גם בהענינים שהם רק הכנה לדברים אחרים), וג) זה גופא מרגיל את היהודי לגאולה, עד שזה מביא את הגאולה השלימה כשכל בני חוזרים לארץ ישראל כפשוטה, ועתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות⁵⁴ (ע"י העבודה ד„עשה כאן ארץ ישראל" עכשיו).

יא. ענין זה מודגש יותר בכך שבשנה זו שבת פ' פינחס (שבה קוראים אודות נחלת וחלוקת הארץ) היא גם שבת מברכים ראש חודש מנחם אב, שחל בשנה זו ביום הששי בשבוע:

ובעמדנו בשבת מברכים מנחם אב – השבת שבו מברכים את „מנחם אב" – מתגלה עוד יותר הכוונה פנימית במצב הגלות „כאן" [כידוע⁵⁵ שבשבת בכלל, ובפרט בשבתות ד„בין המצרים", נמצאת בגלוי העלי' שישנה בזמן זה בשנה], וזה נותן תוספת כח לפעול „עשה כאן ארץ ישראל", ולהביא את הגאולה בפועל ב„גולה".

ובזה מתוסף עוד יותר בדורנו זה ובזמננו זה – ובהדגשה בקביעות דר"ח מנחם אב בשנה זו, ביום הששי, שאז „הכל מוכן לסעודה"⁶² לאדם הראשון⁶³; נמצאים אנו עכשיו באלף הששי (שהוא כנגד יום הששי), ובו גופא – „ערב

שמכניס שלימות בכל פרט בעבודתו (גם בהענינים שהם רק הכנה לדברים אחרים), וג) זה גופא מרגיל את היהודי לגאולה, עד שזה מביא את הגאולה השלימה כשכל בני חוזרים לארץ ישראל כפשוטה, ועתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות⁵⁴ (ע"י העבודה ד„עשה כאן ארץ ישראל" עכשיו).

יא. ענין זה מודגש יותר בכך שבשנה זו שבת פ' פינחס (שבה קוראים אודות נחלת וחלוקת הארץ) היא גם שבת מברכים ראש חודש מנחם אב, שחל בשנה זו ביום הששי בשבוע:

אע"פ שבתורה⁵⁵ נקרא החודש בשם „אב", הרי מנהג ישראל לקרוא לו „מנחם אב", מוסיפים את המלה „מנחם", ויתירה מזה: מתחילים עם „מנחם"⁵⁶. ויש לומר אחד הטעמים בזה – כיון ש„מנחם", שמרמז על נחמת הגאולה – הוא הכוונה והתכלית ד(הירידה בחודש) אב. ויתירה מזה: „מנחם" (גאולה) היא ההתחלה שבאה לפני כל הענינים של ירידה, כמאחז"ל⁵⁷ (עה"פ⁵⁸ „ורוח אלקים מרחפת על פני המים") שמיד בתחלת הבריאה היתה „רוח של משיח"⁵⁹, כיון שגאולה היא היסוד והכוונה פנימית של

(54) ראה פסיקתא רבתי פ' שבת ור"ח. יל"ש ישעי' רמו תקנ. ועוד.

(55) משנה תענית פ"ד מ"ה"ו. תרגום שני למג"א ג, ז. תיב"ע שלח יג, כה. ועוד.

(56) ראה גם לקו"ש ח"ד ע' 1080 ואילך. חכ"ג ע' 214 (לקמן ע' 328) ואילך. ועוד.

(57) ב"ר פ"ב, ד. בעה"ט עה"פ.

(58) בראשית א, ב.

(59) וזהו גם א' מהביאורים במאחז"ל (רלב"ג

מ"א י, א. וראה תיב"ע וארא ו, ית. וח"ב קצ, סע"א. ועוד), „פינחס זה אליהו" (אף שאליהו

(5) ל' הכתוב – קהלת ב, יג. וראה ספר הערכים-חב"ד ערך אור – ביחס לחושך ס"ח. וש"נ.

(6) כלשון חז"ל שבת י, א. שם ק"ט, ב. וראה בכ"ז לקו"ש חט"ו ס"ע 94 ואילך. וש"נ.

(7) איוב יד, טו. וראה בענין עבודה צורך גבוה – עבוה"ק חלק העבודה פ"ג. שלי"ה כט, ב ואילך. אוה"ת משפטים ע' אירט ואילך. נ"ך ע' עטרת. ד"ה צאינה וראינה עור"ת. זאת תורת העולה תרע"ח. ועוד.

(8) ראה ירושלמי ערלה פ"א ה"ג. לקו"ת צו ז, ריש ע"ד.

(9) גם הירידה הבאה ע"י חטא האדם (כולל „מפני חטאינו גלינו מארצנו") – כמבואר בכ"מ (תו"ח תולדות יב, ד ואילך. וראה לקו"ש ח"ח ע' 395 (לקמן ע' 343) וש"נ. ד"ה באתי לגני תשל"א) בענין „נורא עליה על בני אדם" (תהלים סו, ה. מדרש תנחומא וישב ד), „עלילה נתלה בו (באדה"ר בחטא עה"ד)", שלפעמים גובר הרע דיצה"ר ויחטא כי מלמעלה הסיתו עליו היצה"ר להביאו לחטא זה – תר"ח שם יג, א (נוסף על זה שהקב"ה מודיע שברא היצה"ר – סוכה נב, ב).

(60) ויק"ר ספ"ב. לקו"ת בהעלותך לה, ג.

(61) ראה לקו"ש ח"ד ע' 1090 ואילך. חכ"ח ע' 280.

(62) ל' המשנה – אבות פ"ג מט"ז.

(63) סנהדרין לה, א.

סעודת בשר אח"כ, מראש חודש עד תשעה באב (גם בערב תשעה באב ובתשעה (עשירי) באב - באופן המותר ע"פ שו"ע).

ומהטעמים בדבר - כיון שבימים אלו מחפשים את כל האופנים המותרים כיצד להוסיף בעניינים טובים ושמחים, ועי"ז לגלות את הטוב פנימי בהירידה הקשורה עם ימים אלו, החל מ"פקודי ה' ישרים משמחי לב"⁸¹ - עושין שמחה לגמרה של תורה⁸² [ומפני טעם זה כדאי לערוך סיום גם ביום השבת שב"תשעת הימים", ובשנה זו - הן שבת ב' אב, והן שבת תשעה באב (נדחה)].

(81) תהלים יט, ט.

(82) רמ"א יו"ד סו"ס רמו. או"ח סתקנ"א ס"י.

(83) ירמ"י לא, יג.

(84) זכרי' ח, יט. רמב"ם סוף הלי' תעניות.

שבת לאחר חצות"⁶⁴, וע"פ כל סימני הגאולה נמצאים אנו ממש בסמיכות לגאולה, וכפי שהודיע, פירסם והכריזו כ"ק מו"ח אדמו"ר, שכבר סיימו את כל העבודה, כולל גם "צחצוח הכפתורים"⁶⁵, וסיימו גם את "עמדו הכן כולכם"⁶⁶, זאת אומרת שכבר "הכל מוכן לסעודה", וכבר מוכנים לגשת לשולחן, ולאכול את סעודת לויתן ושור הבר, כיון ש"הנה זה (משיח) בא", תיכף ומיד ממש!

יב. כיון שהגאולה עדיין לא באה ברגע זה, ובהשגחה פרטית נמצאים אנו עוד "כאן", במקום וזמן זה - הרי בודאי צריכים לנצל זאת לקיים את ההוראה "עשה כאן ארץ ישראל", כנ"ל.

ובנוגע לפועל:

היות ש"עשה כאן ארץ ישראל" היא הוראה שכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו פרסם (ולפני זה לא הי' זה בגלוי, פרט ליחידי סגולה) - מובן שזוהי הוראה לכל אנשי הדור, שקשורים כולם עם נשיא הדור (הנשיא הוא הכל"⁶⁷).

ובמיוחד כאשר נמצאים בשבועות שבהם קוראים בתורה אודות נחלת וחלוקת הארץ, ובזמן שבו "הכל מוכן לסעודה" ונמצאים על סף הגאולה וחלוקת ארץ ישראל בפשטות - צריך כל אחד להוסיף עוד יותר בעבודתו

ובמיוחד כאשר נמצאים בשבועות שבהם קוראים בתורה אודות נחלת וחלוקת הארץ, ובזמן שבו "הכל מוכן לסעודה" ונמצאים על סף הגאולה וחלוקת ארץ ישראל בפשטות - צריך כל אחד להוסיף עוד יותר בעבודתו

(64) סה"מ תש"י ע' 245. וראה אגרות קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"א ע' תקלא. ספר השיחות תש"נ ח"א ע' 256.

(65) ראה שיחת שמח"ת תרפ"ט.

(66) ראה אגרות קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"ד

ע' רעט. וראה "היום יום" טו טבת.

(67) פרש"י חוקת כא, כא.

יג. לכל יהודי יש חלק ושליחות בעולם שנתן לו הקב"ה. אחד הוא בעל עסק (מ"זבולון"), ואחר ענינו לימוד התורה ("יששכר"), וכיו"ב, ובכל סוג גופא - יש לכל אחד חלק ושליחות אחרת בעולם. וכל אחד נמצא בחלק מסויים בעולם - שאליו הביא אותו הקב"ה (מה' מצעדי גבר כוננו"⁶⁸), כיון ששליחותו היא דוקא במקום זה.

ועד"ז בנוגע לזמן - לכל רגע, כל שעה, כל יום, כל חודש, כל שנה, וכל תקופה - ישנה עבודה ושליחות מסוימת.

והגם שכל נקודה במקום וכל רגע בזמן, ושליחותו של כל אחד בעולם - היא רק חלק קטן מכל העולם, כל המקומות וכל הזמנים, ולפעמים יכול אדם לחשוב: כיצד הי' אילו הי' הוא נמצא במקום אחר בזמן אחר, יתכן שעבודתו היתה באופן אחר, ואולי הרבה יותר טוב מכפי שהיא עתה, וכיו"ב;

ועד"ז יכולה להשאל השאלה: כיון שעבודתי היא רק פינה קטנה בעולם, ובפרט שבפרט - למאי נפק"מ כ"כ כיצד אתנהג בזה, ועאכו"כ שלכאורה אין לזה - לדעתו - שום השפעה על כל העולם?

ויתירה מזה - שואל הוא: כיצד

(68) תהלים לו, כג.

תובעים ממנו שיביא את הגאולה - גאולה כללית לכל העולם - בו בזמן שעבודתו היא רק בחלק קטן בעולם (במקום ובזמן)?!

וע"ז אומרים לכל יהודי, לך יש הוראה מנשיא דורנו - „עשה כאן ארץ ישראל“: עבודתך אינה צריכה להתבטא במחשבה אודות מה שנעשה בקצה אחר של העולם ובזמן אחר בפני עצמם ולתועלת נפרדה - אלא להתמסר לגמרי (במחשבה דיבור ומעשה) בעשיית „כאן ארץ ישראל“ - במקומך הפרטי ובכל רגע מזמנך הפרטי.

ודוקא ע"ז תפעל גם בכל העולם (בכל מקום ובכל זמן) - כיון שבחלקך בעולם נכללים כל חלקי העולם,

[וע"ד כפי שהי' בנוגע לחלוקת ארץ ישראל - שאע"פ שכל שבט (וכל משפחה בכל שבט) קבל חלק מסויים בארץ ישראל⁶⁹, הי' לכל חלק את כל המעלות (דכל חלקי) ארץ ישראל (שעלי' נאמר⁷⁰ „ארץ אשר גו' עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית

69 לדעת רש"י - „לשבט שהי' מרובה באוכלוסין נתנו חלק רב... לא היו החלקים שווים הרי הכל לפי ריבוי השבט חלקו החלקים“ (פרש"י פירשנו כו, נד), ולדעת הרמב"ן (שם), שחלקו הארץ לחלקים שווים לכל שבט (בין שאנשיו מרובים ובין שאנשיו מועטים), והכתוב „לרב תרבה נחלתו למעט תמעיט נחלתו“ לא על השבטים נאמר אלא על המשפחות שבתוך השבט עצמו (ראה בכל זה - אנציקלופדי' תלמודית ערך ארץ ישראל ע' רג. ערך גורל ע' תטז. וש"ג). ובכל אופן - „לא נתחלקה הארץ במדה לפי שיש גבול משובח מחבירו אלא בשומא בית כור רע כנגד בית סאה טוב הכל לפי הדמים“ (ספרי ופרש"י פינחס שם), היינו חלקים שווים באיכות. 70 עקב יא, יב.

שנה⁷¹, ואמרו חז"ל⁷² „אין ארץ ישראל חסרה כלום שנאמר⁷³ לא תחסר כל בה“ - כמאחז"ל⁷⁴ „אין לך מישראל⁷⁵ שאין לו בהר ובשפלה ובנגב ובעמק“⁷⁶],

כמובן מזה ש„כל אחד ואחד חייב לומר בשבילי נברא העולם“⁷⁶, שכיון שכל העולם נברא בשבילו, הרי מובן שיש בכחו לפעול בכל העולם, ע"ז שהוא - בחלקו הפרטי - כולל בתוכו את כל העולם כולו (כמ"ש⁷⁷ „ואת העולם נתן בלבם“).

והגם שעבודתו היא רק בקו אחד וכיו"ב [כדמוכה גם מבנ"י וצדיקים שכבר סיימו את שליחותם בעלמא דין, וכיון שכל ישראל בחזקת כשרות⁷⁸ צריכים לומר שהם (חלקם עכ"פ) קיימו בשלימות את שליחותם בעולם, אע"פ שלא הי' זה בכל קו העבודה] - הרי באמת כולל כל יהודי בתוכו את כל קו העבודה - כמובן מזה שאומרים בקריאת שמע על המטה „בין בגלגול זה בין בגלגול אחר“, שכיון שזהו חשבון צדק, הרי מובן שיש בכחו לפעול גם בנוגע לגלגול אחר (שלכן יכול הוא לעשות חשבון הנפש ע"ז), ועפ"ז מובן

71 יומא פא, ב.

72 עקב ח, ט.

73 ב"ק פא, ב.

74 ואית דגריס „אין לך שבט ושבט מישראל“ (תוד"ה העולם - ב"ב ככב, א).

75 אלא „בעולם הזה אין להם בשוה מזה כמו מזה, אלא מזה מעט ומזה הרבה, אבל לעולם הבא יש לו מן הכל שיעור שוה“ (תוס' שם).

76 משנה סנהדרין לו, א.

77 קהלת ג, יא. וראה לקו"ת במדבר ה, ריש

ע"ב.

78 רמב"ם הל' קידוש החודש פ"ב ה"ב.

שהעבודה דכל הגלגולים שלו מצטרפים בעבודתו.

ומזה מובן, שכל יהודי - מה שלא תהי' שליחותו בעולם - יש בכחו לעשות „כאן (כל) ארץ ישראל“, וע"ז - לפעול כך בכל העולם כולו. אפילו אם אדם הוא בעל עסק בעניני העולם, ולא גבאי בבית הכנסת וכיו"ב, ובמילא יכול הוא לכאורה לחשוב איזו שייכות יש לו עם קדושת „ארץ ישראל“ (לכאורה זה שייך דוקא בביהכ"ס וביהמ"ד וכיו"ב) - הרי נוסף לזה שיכול הוא להשתתף בזה ע"י השתתפות בבנין ביהכ"ס וביהמ"ד בממונו וכיו"ב, הרי גם עבודתו הפרטית (כאשר הוא עושה אותה בשלימות לפי כחו) כוללת בתוכה כל עניני העבודה וכל חלקי „ארץ ישראל“.

ועפ"ז גם מובן, שלכל יהודי ישנה אחריות להביא את הגאולה לכל העולם כולו - כיון שע"ז שעושה עבודתו הפרטית בשלימות (במחשבה דיבור ומעשה), אפילו בפרט שבפרט - ברגע אחד ובמקום אחד („כאן“), יש בכחו לעשות מזה „ארץ ישראל“, וע"ז לפעול ולהביא את הגאולה שלימה בכל העולם!

ובאותיות פשוטות: בעמדנו קרוב ממש לפני הגאולה - צריך כל יהודי להתרגל לגאולה ולהציב את עצמו במצב ורגש של גאולה, ע"י עשיית יומו הפרטי ל„יום גאולה (פרטית)“, ועשיית מקומו הפרטי - „ארץ ישראל“, ע"ז שעושה העבודה שלו ברגע זה ובמקום זה בתכלית השלימות, במחשבה דיבור ומעשה.

יד. וכתוצאה משלימות העבודה

79 ספר הישר לר"ת ס"ג. הובא בשל"ה ט, א.

80 ספר המנהגים חב"ד ע' 46. וראה גם ספר השיחות תשמ"ח ח"ב ע' 564. ועוד.